XXIII. évfolyam. 9—10. szám. 1921. szept.—okt.

MAGYAR SIKETNÉMA-OKTATÁS

„SIKETNÉMA-INTÉZETI TANÁROK ORSZ. EGYESÜLETÉNEK" HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó elsején. Előfizetési dija egy évre 100 K.

Szerkeszti: Dr. Bárczi Gusztáv.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban Hiszek Magyarország feltámadásában. Amen.

TARTALOM. † *Gönczi Gyula.* — † *Derbészné, Kreupl Sarolta.* — *Levél.* — *A siketnémák gondolkozása és beszéde.* (II. rész.) — *Közgyülési hangulatok.* — ***Különféle k:*** Több helyről . . . Nagyothallók . . . — Beosztás, áthelyezés, megbizás. Vál. gyülés. — Esküvő. — Eljegyzés. — Beiratások. — Olvasóinkhoz — Előléptetésekről. — Kaposvárt. — Debrecenből . . . — Pályázat a Lévay-alapitványra. — Mindenkinek, akit lapunk érdekel.

Gönczi Gyula.

Derbészné, Kreupl Sarolta.

Eltemettük Őket! Ismét kevesebben vagyunk. Rongyainkban zokogva állunk sírotok szélén. A jobb élet honába engedtetett belépnetek. Legyen boldog nyugalmatok, legyen csöndes pihenéstek a nagy harc, a nagy küzdelem után. Uj éltetek szebb és dicsőbb leend, hiszen rávilágít arra sok száz és száz néma ajak hangos imája, mely ima áttör a fellegeken a Nagy Úr szent zsámolyához.

Viszontlátásra!

Föld, 1921. szept. 1.

Kedves Gyulám!

Elmentél, itt hagytad öreg barátodat. Pedig 20 év előtt ifjún és bohón megfogadtuk egymásnak, hogy együtt küzdünk a siketekért és némákért. Szépen ki is tartottunk egymás mellett s most az én édes jó barátom itthagyott. Azaz dehogy . . . hiszen emlékszel . . . azt mondtuk akkor . . . aki előbb . . . . . fölkeresi Feketét, Házárt . . . De l' El Eppèet, Heinicket s a többi ősünket, s megkérdezi Tőlük, mit szólnak a mostani magyar siketnéma-oktatáshoz, mi a véleményük rólunk . . . . . Hát most rajtad a sor, küzdj az igazunkért odaát. Neked, mint harcos, becsületes alelnökünknek megmondják majd az igazat és Te továbbítod azt nekem.

Adj tanácsot! A gyűrű, melyet jól ismersz, fonódik erősen körénk, s mi árván, a küzdelemben kimerülten nézzük, várjuk: mi lesz, hogy lesz. Reményünk már majdnem elveszett, de a hit éltet még s az ügyünkért buzgó, forró szeretet még mindig ébren tartja oltárunk tüzét.

Jőjj, segíts . . . . mentsd meg vetéseinket alelnökünk! Válaszodat várja

öreg barátod.

A siketnémák gondolkozása és beszéde.

II.

Schneider a siketnéma szellemi fejlődése, eredményes nevelés-oktatása szempontjából négy fejezetet szentel a jel, azaz a jelbeszéd megismertetésére és fontosságának kiemelésére. Nekem azonban sehogy sem sikerült ezt a négy fejezetet szerves, egységes, szükségszerű apparceptióba összefoglalnom. Hasonlóképen járhattak Schneider munkájához hozzászóló és azt biráló német kartársak is. Efogadni szükségeset és elvetni valót mindegyik talált, de a hozzászólások hosszú sorozata dacára sem a szerző, sem a hozzászólók, sem az olvasók megnyugvásra, lelki megoldásra nem találtak. A személyeskedés kedélynyugtalanító szikrái is mutatnak erre.

Ennek oka után kutatva, meggyőződtem, hogy a szerző módszerét és kutatásának eszközeit kell előbb tanulmányozás tárgyává tennem, hogy tisztán lássak. Hiszen a módszer helyességétől, a segédeszközök alkalmas voltától — ebben az esetben a használt fogalmak határoltságától — a vonatkozások szükségszerűségétől, az álláspontok megválasztásától és a felhasználandó összes szempontok irányításától függhet csak a nyert eredmények meggyőző erővé váló egységessége és helyessége.

A szerző főcélja a jel lényegének megismertetése és fontosságának a megvilágítása. Ez pszichológiai tétel, bármennyire zavar ebbeli megállapításomban a szerző logikai demonstrációja. Psychológiai tételt csak psychológiai módszerrel és kifejezésekkel oldhatunk meg. A logika csak másodrendű szerepet játszhatik ily tétel kifejezésénél. Csak a pszichológiai vonatkozások helyességének ellenőrzésénél találhat alkalmazást a logika, de csak olyan mértékben, amilyen mértékben a kifejezésbeli viszonyítások ellenőrzésére állandóan a grammatikára kell támaszkodnunk.

A szerző második fejezetében már a fogalom valódi tanával, mint tisztán logikai tétellel foglalkozik, amelyet azonban elég helytelenül psychológiailag törekszik megvilágitani. A fogalomtannak e jelnyelvhez pedig semmi köze sincs.

Ennek a fogalomtannak eredményei azután végig vonulnak az egész művön és annak egységes felfogását nagy mértékben zavarják. Hogy a negyedik fejezetben többé-kevésbé elfogadható, sőt egy-két helyen igen találó pedagógiai megállapitásokhoz jutott, az nem irható fogalomtanának eredményeül, azzal logikai összefüggésbe nem hozható.

A fogalom kifejezése, bárhol jelenik is meg a mű folyamán, mindenkor érintkezésbe kerül a jellel, illetőleg a jelbeszéddel. Minthogy a jel lényegének a megvilágítása képezné a mű sarkpontját, meg kell állapítanunk annak Schneider által kijelölt határait.

A jel, jelbeszéd értelemben használva, szerinte motorikus tendencia, a lelkünkre ható physikai mozgások közvetlen kifejezési eszköze, az érzések, tehát psychikai mozgások megértésének és kifejezésének eszköze, a képzeteknek, képzetfolyamatoknak és fogalmaknak, tehát ugyancsak lelki folyamatoknak symboluma, mint minden megértésnek eszköze, a hangbeszédnek állandó kísérője és a tárgyhoz, azaz a külső élethez való kapcsolója, a gondolatkép kifejezője. A jelbeszéd hasonlósági associátió is A jelbeszéd a siketnéma önállóságának támasza, egyéni életének megtestesítője; abban saját öntevékenységét látja. A jel a képzetfolyamatok tartalmára közvetlenül rámutat,

egyszersmind a hangbeszéd elsajátításának eszköze. A jelbeszédhez a mimika és a cselekvés is tartozik.

Összefoglalva: a jel az összes physikai és psychikai történések megfelelő kifejezési eszköze és a psychikai tartalmak reprodukálási ingere.

A jel fogalmának egyedüli korlátja a szerző szerint, hogy az abstrackt fogalmakhoz kevésbé fér hozzá és hogy a jelnyelv a vonatkozások differenciálódásának hordozására kevésbbé képes.

A jel fogalmának ily terjedelmes, egyedül általa vallott álláspontjából a szerző panasza érthető, hogy a szakemberek nem akarják megérteni hangoztatott igazságát, hogy: Minden megértés a jelek által történik.

Ha most már e nagy terjedelmű fogalmat a tudományos psychológia tárgyaival fedni törekszem, elsősorban a kifejezéses mozgásokra terelődik a figyelmem.

A kedélyállapotok, különösen az erősebbek, külső testmozgásokban is ki szoktak fejeződni. Ezek a mozgások a belső állapot közlésére is képesek. A psychológia, kifejezéses mozgások neve alatt foglalja ezeket össze.

Minden olyan testbeli helyzetváltozás, amely egy belső állapot más által is érthető jele, kifejezéses mozgás. Ezek legtöbbje reflexmozgás és csak kisebbik részük kerülhet az akarat uralma alá. Ezzel a különbségtétellel beosztásuk alapját is megtaláltuk.

Kedélyállapotokat kísérő ilyen reflexmozgások: változott lélekzési mozgások, a véredények kibővülése és szükülése, az elpirulás és az elhalványulás, a könnyezés; az íz- és szagérzetek érzései által kiváltott száj- és orrmozgások; az önkénytelen fejmozgások, a különféle védő- és támadómozgások a karok és kezek igénybevételével, pld. a kéz ökölbeszoritása, vállvonogatás; szemmozgások, a szem- és arcmimikák, homlokráncolás, sírás és nevetés, a csecsemő — még ha született néma is — gagyogó hangnyilvánulásai, az önkénytelen kiáltás stb. Ezek mindegyike egyenként is megszokott jelenni, de nagyobbrészt és különösen nagyobb indulatok kíséretében kombinálódnak.

A kifejezéses mozgások második csoportja már akaratlagos mozgás számba megy. Megismertető jelük, hogy már nemcsak pusztán érzésállapotokra mutatnak, hanem egyszersmint képzetekre, azok tér és időbeli viszonyaira is vonatkoznak. Pld. kedélyünket izgató tárgyra vagy személyre való önkénytelen mutatás, pillantás, stb. A kifejezéses mozgásoknak második csoportja átmenetet képez a gondolatnyilvánítás legegyszerübb formájára, a jelbeszédre.

A kifejezéses mozgások határait tehát már megvontuk. Ezek érzésállapotok, tehát subjektiv lelkiállapotok önkénytelen kifejezői és átmenetet képeznek a lelkiállapotok képzetfolyamatait kifejező legegyszerűbb beszédformára, jelbeszédre. A kifejezéses mozgások érzésállapotokra, a jelbeszéd képzetfolyamatokra vonatkozik; a kifejezéses mozgások öntudatlanok, a jelbeszéd, mint a hangbeszéd is, akaratlagos működés eredménye. Ez a tudományos csoportosítás a gyakorlatnak is megfelel. Kifejezéses mozgások az egynapos csecsemőnél is észlelhetők, de a beszéd vagy legyen az jelbeszéd, csak a második évben lép fel,

A jelbeszéd és a hangbeszéd a lélek objectiv tartalmának, képzetfolyamatának kifejező eszköze. Területük alsó határai összeesnek. Mindkettőt kisérhetik a lélek

objectiv folyamataira mutató kifejezéses mozgások. A kifejezéses mozgások és a jelek, a jelbeszéd tehát különböző, egymással össze nem téveszthető dolgok.

A kifejezéses mozgások mellett a cselekvést is a jelbeszéd fogalma alá szorítja Schneider. A cselekvés azonban az akaratlagos, vagy már mechanizálttá vált testmozgások körébe tartozik, Schneidert az téveszthette meg, hogy az emberi cselekvések legtöbbje könnyen kifejezhető a jelbeszédben is. De amellett nem gondolta meg, hogy mennyi cselekvés kifejejezéséhez nem férhet hozzá a jelbeszéd.

Az előadottakkal azonban még mindig nem merítettük ki Schneider jelbeszéd fogalmát.

Rövid vonásokban végig kell vonultatnunk figyelmünket a psychológia tárgyain — elhagyva az akaratra vonatkozókat — hogy megtaláljuk azokat a lelki elemeket, amelyekkel a jelbeszédnek a szerző által önkényesen tágított fogalmát végleg fedhessük.

A lelki élményeinkről a közvetlen észrevevés — önmegfigyelés — útján szerzett benyomás egy folytonos, soha meg nem szűnő történésnek felel meg. Ez a történés minden pillanatban rendkivül összetett természetű, subjectiv és objectiv (alanyi és tárgyi) tartalomfolyamatokra oszlik aszerint, hogy magára az alanyra, tehát a lélekre és annak állapotára, vagy az alany elé adott külső tárgyra vonatkozik. Egy külső tárgyra, annak tulajdonságaira, vagy állapotára vonatkozó tartalomfolyamatokat: képzet szóval jelöli meg a psychológia. A képzet, mint folyó psychológiai elem egy konkrét tudatbeli tartalmat jelöl meg. A képzet által az alany állapotán előidézett változást érzésnek nevezzük.

Az érzésfolyamatok a legelfogadottabb psychológiai megállapítás szerint két alapformára, a kedv és kedvetlenségi érzések csoportjára oszolnak.

A képzetek közvetlen érzéki észrevevési, emlékezetbeli, vagy képzeletbeli képeket foglalnak magukban. Beszélhetünk tapintási, ízlési, szaglási, hallási és látási képzetekről. Különösen ez utóbbiak érdekelnek most bennünket.

A látási képzetek csoportjába tartoznak a mozgó tárgyakról nyert mozgási képzetek, a külső tárgyakról szerzett látási képzetek általában, a térképzetek és mélységképzetek. Ezek mindegyike szín és világossági elemeket tartalmaz.

A képzetek érzéki benyomásokból származnak és felújulható, felújítható, azaz reprodukálható emlékképeket hagynak vissza a tudatban, amely közvetlen lelki tapasztalataink össztartalmának kifejezője.

A képzetek sohasem újulnak meg változatlanul; minden felújulási folyamathoz új képzetelemek is csatlakoznak. Mindig új képzetfolyamatokról beszélhetünk. A képzetek egymásba is olvadnak és új képzetté tömörülnek. Egy érzékterülethez tartozó képzetek összeolvadása (érzéki képzet érzéki képzettel, — érzéki képzet reprodukálttal, — reprodukált képzet reprodukálttal) az assimilátiókat adják. Pld. két asztal képzet az asztal képzetévé assimilálódik. Különböző érzékterülethez tartozó képzetek is összeolvadhatnak. Ilyen esetekben associátióról beszélünk. Pld. egy súlyos tárgy képzete már látási és tapintási képzetek associátiója. Az assimilátióknak és az associátióknak számos faja különböztethető meg.

Amint minden képzetnek érzés felel meg, úgy a képzetösszeolvadások is érzéseiktől kísértek. Minél bonyolultabb összetételű a képzet, érzése is annál bonyolultabb.

Az assilimilátiós és associátiós folyamatok a figyelem közbejötte nélkül mennek végbe tudatunkban.

Az érzések és képzetek jövése, menése, változása, összeolvadása mellett egy más tevékenységi folyamatot is veszünk észre lelkünkben, amely a tudat tartalmait megvilágítja, kiemeli, öntudatossá teszi és ez a figyelem.

A figyelem a megvilágított tudatbeli tartalmakat egymással vonatkozásokba hozza, szétválasztja a képzetcsoportokat összetevő elemeire bontja stb. A figyelem által előidézett ezen folyamatokat apperceptiós folyamatoknak nevezzük. Az apperceptió már assimilált és associált képzetekből új képzeteket hoz létre, amelyekben az összetevő képzetek uralkodó elemei képviselve vannak. De az apperceptiós uton szerzett képzetek is mindig újabb és újabb apperceptió tárgyai lehetnek. A képzetek ezen mindig magasabb és magasabb összeköttetésük által mindig több és több, az érzéki észrevevésen alapuló tulajdonságot, a külső tárgyra mutató elemet veszítenek, koneentrálódnak. Az ilyen koncentrált képzetek, amelyek most már csak a figyelem közbejöttével kapcsolódhatnak a külső észrevevés tárgyaihoz, logikailag kifejezve a fogalmak. Az apperceptiós folyamat pedig a gondolkozásnak felel meg.

Láttuk, hogy a külvilág hatása képzetfolyamatokban és azokat kísérő érzésfolyamatokban nyilvánul meg a lélekben.

Különösen a külső mozgásokról nyer lelkünk képzeteket, amelyek reprodukált alakjukban is igen közvetlenül és élénken mutatnak a mozgó tárgyra és amelyek a jelbeszéd által is igen sok esetben könnyen és találóan kifejezhetők. Ezen körülmény és az, hogy e képzetek tér- és időbeli mozgási tulajdonsága a reprodukált képzetben is oly élénk, ejthette csalódásba a szerzőt, amikor bennük a siketnéma jeleit látja. Ebbeli apperceptioját Schneider azután az összes képzetekre vonatkoztatta, mert csak így állíthatta, hogy a hangbeszéd állandó kísérője a jelbeszéd, bármennyire el is legyen az nyomva. Ha az érzéki képzetek összes fajait viszonyba hozta volna a jelbeszéddel, ezt az állítását alig kockáztathatta volna meg.

A képzet centrális lelki folyamat. A beszéd, úgy a hangbeszéd, mint a jelbeszéd centrális-motorikus folyamat. Sem a jelbeszéd, sem a hangbeszéd nem kapcsolódik tehát közvetlenül a tárgyhoz, hanem csupán a tárgy képzetéhez.

Schneider jelbeszéd fogalmából psychológiailag lekapcsoltam a tulajdonképeni kifejezéses mozgásokat, mint nem akaratlagosakat, az emberi cselekvéssel járó mozgásokat, mint kifejezési eszközül nem célozhatókat és végül a képzetek mozgási tulajdonságait. Ezzel a jelbeszéd határait a hangbeszéd határai közzé hoztam; de azokat sem tudja kitölteni.

Mindezekkel azonban a jelbeszéd fontosságát nem kícsinyítettem. El kell fogadnunk, hogy a jelbeszéd a siketnéma szellemi fejlődése szempontjából nélkülözhetetlen, hogy ez az egyedüli eszköz, a hallást nélkülözők önállóságának eléréséhez mindaddig, amig szellemük a konkrét képzetek határait áttörni nem törekszik.

A jel fontosságának kiemelése mellett — bármilyen módszerrel és eszközökkel törekedett is erre Schneider — munkájának egy másik főérdeme, hogy a siketnéma szellemi differentiáló fejlődésének lehetőségét kiemelte és hogy ezt a fejlődési lehetőséget a hangbeszédhez kötötte. Ennek az igazságnak a hangoztatása, tudományos formába való kifejlesztése még mindig igen szükséges, amikor az érzéki fogyatkozással túlságos sok szellemi hátrányt vagyunk hajlandók vonatkozásba hozni.

Schneider munkájának három első psychológiai fejezetét valódi értékükre átváltván, már csak a pedagógiai részét a negyedik fejezetet kell vizsgálnom.

„Miképen tanulja meg a siketnéma a hangbeszédet természetes függésében a jelbeszéddel" címben kifejezett pedagógiai célt, én így fogalmaznám: Miképen tanulja meg a siketnéma a hangbeszédet a jelbeszédről való természetes és folytatólagos átmenetben; vagy: Miként vezetem a siketnémát a jelbeszéd korlátolt szellemi világból, folytatólagos átmenetben a hangbeszéd tág szellemi birodalmába.

A pedagógia célja alacsonyabb szellemi működésekből magasabbakat fejleszteni és az alacsonyabbakat fokozatosan nélkülözhetőkké tenni. A siketnéma-pedagógia első célja az alacsonyabb beszédforma fokozatos kiküszöbölése, helyettesítése a magasabb beszédforma által. A jelet nélkülözhetővé kell tenni.

Schneider a jelet a siketnéma beszéd tanításának és szelleme fejlesztésének egész folyamán használja. Én a jelet, mint a siketnéma szellemi fejlesztésének tényezőjét és egyszersmind korlátozóját is, a mihamarábbi kiküszöbölés és nélkülözhetővé tevés célzatával lépcsőül használom.

A fenti „miként", igen terjedelmes pedagógiai kérdés megoldásának irányát csak elvi megállapításaival szabta meg a szerző. Én sem tehettem mást. Pedig e kérdés tudományos; psychologiai és pedagógiai tényeken, kisérleteken és kutatásokon — tehát tényleges konkrét alapon és nem phílosofáláson — alapuló megoldásától függ a siketnéma-oktatás eredményeinek emelése. *Michels.*

Közgyűlési hangulatok.

A mi kedves vezérünk *Borbély* Sándor megjelent elmaradhatatlan fekete táskájával és megkezdődött ez évi közgyűlésünk. Klís igazgató, mint házigazda, ősz hajával, Hermann professzor szakállával képviselik az öregeket. A vezér: Borbély még fiatal, de szavainak borotvaéle mintha tompult volna. Igy azután igen jó! Elsőrangú vezér. Okosan, mérsékelten beszél, halotti csendben hallgatják hívei, ellenzék nincs. Klug, mintha a fiatalok képviselője lenne. Higgadt, komoly hozzászólása súlyosak. Szeretettel néztünk rá, sokat várunk tőle. — Az örökifjú Völker nem tagadta meg magát. Szakdolgozata kimagasló pontja volt ez idei közgyülésünknek. Megigérte, hogy kérdését teljesen kidolgozza, akkor lapunk olvasói is gyönyörködhetnek benne. A menekültek közül Schulmann magával hozta kedélyét, Nagy Péter, Deschenszky ottfelejtették, Kegler pedig . . . egy pillanatra szálljunk hozzá ki Vácra, tudjuk, hogy szenved, hiszen élete párja egészségét várja vissza és ez a várás bizony szenvedéssel jár. Véled vagyunk, veled érzünk, érezd magad úgy mint régen, mikor együtt voltunk . . . együtt a nagy család. Még hiányzott valaki: Istenes. Éppen esküvőnapja volt. Ki hitte volna? A legszűkebb marku pénztáros Vatter, adósságról referált. Michels pedig bő szellemi többletről számolt be (bár kiegyenlítené a kettő egymást)! Státusunk két új doktora Szépfalusi és Bárczi ezalkalommal mutatkoztak be. Bárczi dr. szép sikert is aratott. Megérdemelte. Hol van azonban Gönczy Gyula? Beteg. Amint hallom itt van Pesten egy klinikán, meg is látogatják őt többen. (Sajnos, már itt is hagyott azóta minket. Szerk.) Milinkó sincs itt, most az egyszer odakerül Ő is a proscribáltak közé. No, majd jövőre Egerbe tartjuk a közgyűlést, én

azonban inkább Kaposvárra mennék, mert egyszer Klindát is szeretném látni magunk között. Az idén Lett sem jött el, pedig ha itt lett volna . . . Jövőre majd talán mindnyájan együtt leszünk, ha összehoz minket a szeretet? nyomor? Egyik sem! Hozzon össze bennünket valamennyiünket az őszinte igaz ügyszeretet és a barátság. Magyar most ne lásson mást csak magyart, magyar siketnéma-tanár pedig most ne ismerjen mást, mint magyar siketnéma oktatási kultúrát. Egy évben egyszer legalább jöjjünk össze, de mindnyájan, legyen az az egy nap az év örömnapja, amikor kis családunk apraja-nagyja együtt összeforrva, élvezze egy keservesen fáradságos év beszámolóit. Viszontlátásra jövőre Pozsonyban! vagy inkább Kolozsvárott? ? ! . . .

KÜLÖNFÉLÉK.

Több helyről irtak hozzám, adjak szerkesztői programmot. Az én programmom a: *munka*. Nem azért irom ezt, mintha másoknak nem ez lenne az életprogrammjuk, de azért irom, mert fölöslegesnek tartom részletezni terveimet, azok kivitelét, hiszen nem jöttem idegenből, nem először irok lapunk papirjára. Multam ismert, jövőm magam sem ismerem. A legközelebbi teendőmnek tartom, hogy lapunknak pénzt szerezzek. Mert kínos pénz nélkül lapot szerkeszteni. Aki szereti olvasni a M. S. O.-t, ebben a törekvésemben mellém áll, segít pénzt összehozni . . . s majd ha pénzem lesz, akkor adok programmot. *Dr. Bárczi.*

Nagyothallók számára ez év szeptemberében nyilik meg az első iskola Budapesten. Az iskola életrehívása a Kir. Orvosegyesület Fülészeti Szakosztályából indult ki. A jelzett szakosztály a Sz.-főváros Tanácsához fordult ez ügyben. A F. T. magáévá tette a kérdést, s a V. Minister Ur Ő Excellenciájával egyetértően elhatározta az iskola megszervezését. A szervezéssel Dr. Bárczi Gusztáv orvos, skn. tanár bízatott meg.

A skn. tanárság sok évi küzdelmének egy jelentős eredménye ez a tény. Reméljük, hogy egyéb küzdelmeinket is siker fogja koronázni.

A vkm. ur Rédiger Károly Aradról menekült kartársunkat a sn. bp. áll. intézetéhez osztotta be szolgálatra. — *Jávor Gyula* kaposvári kartársunk a sn. debreceni intézetéhez helyeztetett át.

Választm. gyűlés szept. 24.-én d. u. 4 órakor Váczon. Utána Cházár-ünnepély!

Ungermann József kartársunk aug. 3.-án a krisztinavárosi plébánia-templomban örök hűséget esküdött Berkes Jolánkának. Tartós boldogságot az új párnak!

Jávor Gyula debreceni ktársunk aug. 20.-án eljegyezte Pócsy Böske úrleányt Debrecenben. Gratulálunk!

A sn. bp. áll. intézetében szept. 5.-én és 6.-án, a *sn. váci kir. orsz.* intézetében és a *debreceni áll.* s. sn. intézetber szept. 1.-én voltak a beiratások. *Többi intézeteinkben* is szept. hó folyamán kezdődik meg a munka, amelyet remélhetőleg e tanévben külső kényszerítő körülmény nem fog megzavarni.

Olvasóinkhoz! Kérem az előfizetési díjakat, mert a következő szám már fedezetlenül áll.

Előléptetésekről beszélnek, állítólag a kiválóak részére.

Kaposvárt a kezdődő tanévben szép programmú slöjd oktatást vezettek be.

Debrecenből kaptunk egy hírt, mely az intézettel kapcsolatos méhészetről számol be. Állítólag 100 kaptárral kezdik.

Pályázat. A kisteleki Lévay Henrik-alapítvány évi 1000 K kamatjövedelme az 1919—920., valamint az 1920—21. tanévre is kiadható lévén, felhivatnak mindazok, akik e segélyeket elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényeiket a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez címezve folyó évi december 31.-éig azon tanintézetek igazgatóinál nyujtsák be, ahol kiképeztetésüket nyerték.

Az alapító-levél IV. pontja szerint segélyre jogosultak valláskülönbség nélkül mindazon szegénysorsú, feddhetlen és munkáséletű siketnéma növendékek, kik a magyar

szent korona országaiban születtek s a siketnémák országos tanintézeteiben kézimesterségben kellően kiképeztetvén, onnan jó bizonyítvánnyal kiléptek és kilépésük után bármikor önálló üzletet nyitnak.

A kérvényhez melléklendő:

1. Születési anyakönyvi kivonat,
2. intézeti bizonyítvány,
3. erkölcsi bizonyítvány,
4. iparhatósági bizonyítvány arról, hogy folyamodó valamely iparágban teljesen jártas.
5. iparengedély,
6. szegénységi bizonyítvány.

A segély az adományozottaknak 1922. évi március 13.-án az illető tanintézetben a tanári testület által a növendékek előtt adatik át.

Soproni levél. Szerkesztőségünk augusztus 22.-iki keltezéssel az alábbi, részleteiben közölt s kissé megkésve érkezett levelet kapta egyik soproni kollégától, melyhez kommentárt fűznünk felesleges:

„K. B.! A siketnémák soproni intézete szintén belekerült a történelmi események forgatagába. Sok jó magyar közös sorsa szokadt mireánk is: hontalanok vagyunk! Az intézet összes felszerelését a tanári kar már két héttel ezelőtt becsomagolta és az igazgatóság Győrbe szállította. Mindez rendeletre történt. Jelenleg az intézet teljesen üresen áll. Ha bemégy egy üres terembe: magyar hangok zokognak Feléd, a némának látszó falakból, amelyek belesebeznek a szivedbe és Te kénytelen vagy kimenni a szabadba, hogy meg ne fulladj és hogy felnézve az Égre, ott keresd valahol a magyarok Istenét és kérdezd meg Tőle ujra: — ki tudja már hányadszor! — Uram, ugye ez nem a Te akaratod? Ugye Uram, lesujtassz közéjük? Ugye elpusztítod őket? És kezünkbe adod még egyszer a kardot? Ugye kitüzzük még egyszer azt a szent zászlót a Kárpátok ormára és a Rozáliára! ... De siess Uram, siess!!

... Nekünk — kormányrendelet szerint — a helyünket elhagyni nem szabad! Ez a legsúlyosabb minden rendeletek között. Mindnyájan magyarok vagyunk. A lelkünk keletre húz, ahol Ti vagytok — magyarok! Nem akarunk elszakadni édes hazánktól. De itt van egy rendelet... Olyan kegyetlen és igazságtalan, akár a békeszerződés. De mégis parancsol: maradjatok! És mi lehajtott fővel, telve aggódással engedelmeskedünk. Mit hoz a holnap — senki sem tudja. Csak a lelkünk sir. Ő nem akar engedelmeskedni. Ő ma is ott van Nálatok és mindig is ott lesz, mert ő szabad; nem ismer rendeletet, csak a saját magyar voltát és megy a véreihez. ... Hallottad volna: Szt István ünnepén milyen esdve szólt a templomi ének: „Ne feledkezzél meg szegény magyarokról!“ Minden magyar ott volt az ünneplésen. A mi tanári karunk is. Katonaság, állami hivatalok, polgárság, stb. stb. A mise után az egész közönség felvonult a Széchenyi-térre, hogy megmutassuk: vagyunk még néhányan magyarok! ...

És most várjuk, hogy mit hoz a jövő? Talán még tiltakozunk egyszer. De ez már aligha használ. A mi szavunk erőtlen ...“ (Aláirás.)

Szabady Géza kartársunk 25 éves szolgálati jubileumát ünnepelte a siketnémák budapesti tanári kara 1921. szeptember 10.-én. Az intézetben lefolyt kedves ünnepséget barátságos bankett fejezte be. — Kedves Géza bácsink, éltesse az Isten sokáig, ne érezze vállán a lefolyt 25 évet, tartsa meg a jó Isten zamatos kedvét és egészségét kis családja és a mi nagy családunk örömére.

Mindenkinek, akit lapunk érdekel: Hírek, közlemények minden hó 20-ig beküldendők a szerkesztőnek, Budapest, VIII., Mosonyi-utca 8. Híreket, közleményeket az ügy és a lap érdekében kérünk. Ne vegye azonban egy intézet se zokon, ha *be nem küldött hírei, be nem küldött közleményei* nem jelennek meg. Hiszen legutóbbi közgyűlésünkön volt egy felszólalás, mely szerint: „A néma gyermeknek mi sem értjük a szavát.“ — *Wölker:* Kérem az igért közleményét. — *Borbély:* Az ügyosztály részére összeállítandó pedagógiai tanulságokat, melyek az orsz. min. bizt. jelentésekből az ü. o. kívánságára fognak összeállíttatni, következő számunkban leközölnők. — *K.* Cikke nem időszerü. — *R. S.* Kívánságát megfelelő helyre juttattuk.

Kiadó és laptulajdonos: **a Siketnéma-intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete.**
Kiadóhivatal: **Budapest, VIII. ker., Festetich-utca 3. szám.**

Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai R.-T. Budapest, VIII., Nap-utca 13.